

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver.....	side	2
Ejgil Overby.....	side	3
Farvel til bæredygtigt landbrug.....	side	3
Årsmødet på Lolland.....	side	4
Generalforsamlingen.....	side	5
Hjortnæs i Vendsyssel.....	side	8
En vandringsmand ad de jyske veje.....	side	9
Et liv med landbrugsmaskiner.....	side	10
Nyt fra kredsene.....	side	13
Jollmands Gård på Als.....	side	16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Juni - juli 2012

Nr. 418 - 68. årgang

Fra besøget på Lungholm

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
Poul Hjorth
LandboMidtØst
Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Peder Mouritsen
»Sædding Storgård«
Kvongvej 40, Sædding,
6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@sikmail.dk

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«, Yppernemøllevej 10,
Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
(Formand: Bornholmskreds)

Karen Andersen,
»Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen
Kildemosegård
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Mogens Høge Hansen
»Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
Kalmargårdparken 1,
Marstrup
6100 Haderslev
tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 17,
6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«, Tarpvej 13,
Vedersø
6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
Jægergården
Høllundvej 6,
Høllund,
7100 Vejle.
Tlf. 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejle kreds)

Anne Lis Ladefoged
»Ingvorstrup Hovedgård«
Ingvorstrupvej 7, Revn,
8500 Grenå,
tlf. 86 30 17 77
(Formand: Århuskreds
og Arkivudvalget)

Jens Skytte,
»Aldrupgaard«
Aldrupvej 3,
8860 Ulstrup
tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21
aldrupgaard@skylinemail.dk
(Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
»Mosegården«
Nøragervej 3,
Gelstrup
9240 Nibe.
Tlf.: 98 35 13 39
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
»Volhøj«
Bettevej 38,
V. Tversted,
9881 Bindslev
tlf. 40 89 74 92
enovolhøj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Foreningen har haft et på alle måder godt årsmøde på Lolland, hvor den lokale kredsbestyrelse havde fundet nogle gode rammer og sammensat et interessant program. Det glæder mig, at der var et større fremmøde i år end der har været i de seneste år. Selve generalforsamlingen forløb uproblematisk. Og generalforsamlingens dirigent, tidligere fødevareminister Henrik Høegh, bidrog med et interessant indlæg, hvor han tilstod, at hans lov om bræmmer langs vandløb kunne have haft en valgmulighed for landmændene, nemlig at vælge mellem bræmmer eller lavere kvælstoftilførsel.

Årsmødet viste, at der er livskraft i Slægtsgårdsforeningen, men der blev på generalforsamlingen rejst spørgsmål om, hvor lang tid foreningen kan bestå med det faldende medlemstal. Der blev ikke givet noget konkret svar, men der er klart for alle, at på et tidspunkt bliver resultatet negativt, for kontingentet kan ikke dække udgifterne, og der er vel også en grænse for, hvor højt kontingentet kan sættes.

Der er ejendomme nok, som er slægtsgårde, så det er ikke grundlaget for foreningen, som det er galt med. At der så kun er få driftsenheder tilbage, det er noget andet.

Det er ikke min opgave at nedlægge Dansk Slægtsgårdsforening, tværtimod skal vi se fremad, men skal foreningen have en fremtid, skal der være balance og stabilitet i regnskabet. Det er der nu, så lad os se frem til 75 års jubilæet i 2016.

Peder Mouritsen.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning,
tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.

Arkivarer:

Ejgil Overby, »Klausholm«,
Ansvej 12, 8620 Kjellerup,
tlf. 86 88 62 66
Else Skovbo Jensen, Kløvervej 5,
8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.
Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf. 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

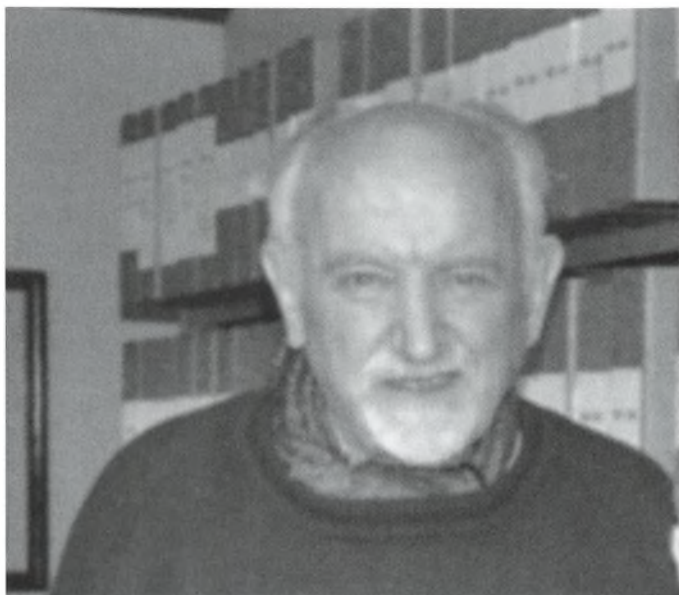
Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf. 58 38 38 08
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 419 udkommer omkring den 20. september 2012. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. september 2012.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup Offset AIS
Ndr. Ringgade 74
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Af Anne Lis Ladefoged,
formand for Slægtsgårdsarkivet.

Ejgil Overby 1932-2012

Fredag den 11. maj sov Ejgil Overby ind efter svær sygdom, og dermed mistede Dansk Slægtsgårdsarkiv sin mangeårige leder.

Ejgil Overby var født 21. december 1932 på gården Klavsholm ved Kjellerup, som han senere blev ejer af. Han var 3. generation. Efter at være blevet dyrlæge blev det en tid som forsker på Statens Veterinære Virusinstitut, men så kom muligheden for at blive ansat i FAO med vaccinationsprogrammer for kvæg i Nigeria. Det blev til 25 år i Afrika, og senere som virologisk konsulent i Indien og Bhutan.

Vel hjemme i Danmark overtog han sit hjem - slægtsgården Klavsholm, hvor han flyttede ind med hustruen Ingrid. Ejgil Overby var ikke en kold veterinær videnskabsmand, men et varmt og festligt menneske, som havde mange interesser. Han var en helt i et køkken. Han dyrkede slægtsforskning, studerede historien, var formand for Blicheregens Museumsforening, medlem af den lokale valgmenighed og sang i kor.

I 1993 overtog han ledelsen af Dansk Slægtsgårdsarkiv, der netop var flyttet ind hos Dansk Landbrugsmuseum ved Auning. Godt hjulpet af dygtige medarbejdere på arkivet fik han gennemført den tiltrængte modernisering, og Overby forstod tidligt værdien af elektronisk kommunikation. Slægtsgårdsarkivet kom på verdenskortet, og utallige er de henvendelser fra efterkommere af udvandrene.

Overby engagerede sig også i den seniorgruppe af dyrlæger, som arbejdede med fagets udvikling, og som også holdt til på Landbrugsmuseet.

Det var Overbys fortjeneste, at Dansk Slægtsgårdsforening fik en udstilling om slægtsgårde på Landbrugsmuseum.

I talrige bøger og periodika er der artikler af Ejgil Overby, der også bidrog meget til Slægtsgårdsbladet. Som bestyrelsesmedlem i Slægtsgårdsforeningens Midtjysk kreds lagde Overby et stort arbejde i at arrangere tur og møder.

Dansk Slægtsgårdsforening har mistet en af sine store profiler.

Ære være Ejgil Overbys minde.

Af Ole Krogh Jensen,
Kroghbrogaard,
Holmevej 89,
Brandelev,
4700 Næstved

Farvel til bæredygtigt landbrug

For ca. 20 år siden holdt der pludselig 3 biler ved Fladsåen, langt fra alfarvej, hvor den løber gennem mine marker. Talrige personer var i aktivitet. Jeg undrede mig over at se så mange skulle deltage i åens oprensning. Senere kunne jeg konstatere at den store indsats ikke gjaldt oprensning, men at åens brinker var tilplantet med Rødel uden mit vidende. Få år tidligere var det pålagt mig at fjerne al bevoksning ved åen for at gøre oprensningen lettere. Nu kan jeg til min store overraskelse læse i flere artikler at Rødel tilfører ca. 100 kg kvælstof pr. ha årligt. Og man anbefaler stadig plantning af Rødel fra vandløbsmyndighedernes side.

Derefter anklager man landbruget for at udlede for meget kvælstof i vores vandløb, hvorfor man bl.a. vil indføre 10 m dyrkningsfrie bræmmer og ca. ¼ af landets landbrugsareal skal forsumpes. For mine 27 ha betyder det 2.691 meter dyrkningsfri bræmmer, som er 10 meter brede, med offentlig adgang og en stor del af resten af arealet vil blive forsumpet. Med ingen eller en latterlig lille erstatning. Farvel til grundlovens ukrænkelige ejendomsret.

Farvel til et bæredygtigt landbrug på min gamle slægtsgård, hvor vi ellers har klaret os godt siden 1772. Jeg havde aldrig troet, at et slutspil kunne forme sig sådan. Jeg håber medlemmerne af det danske folketing er klar over, hvad der sker. Hvis ikke lovgivningen ændres, visse organisationer og embedsmandsvældet begrænses, så bliver Danmark lagt øde.

Diamantbryllup

Slægtsgårdsforeningens æresmedlem Peder Møller Frifelt og hans hustru Inger havde den 18. juni diamantbryllup. Slægtsgårdsforeningen ønsker til lykke med dagen, og ønsker al godt for jer.

Peder Mouritsen

Årsmødet på Lolland

Nicolas de Bertouch-Lehn fortæller om Lungholm.

Fredagen

Det hele begyndte fredag middag, hvor 56 medlemmer var mødt frem på Lungholm, hvor godsejer Nicolas baron de Bertouch-Lehn først fortalte om herresædet og hans slægt, der har haft Lungholm siden 1784. Derefter vistes vi rundt i hovedbygningen, der står som boligen, men anvendes til hotel. Den unge godsejer er en fantastisk fortæller. Rundvisningen skete i to hold, og medens det ene hold var inde var det andet hold ude og nød en simpel frokost i det grønne.

Efter denne gode oplevelse kørte vi de få kilometer til Lidsø, hvor godsejer Anders Henriksen først samlede os foran hovedbygningen og fortalte om Lidsø. Derefter samlede vi i bussen og kørte en tur rundt på Lidsøs marker, der for størstedelen består af den udtørrede Rødby fjord. Anders Henriksen fortalte om skovrejsning og retablering af vådområder, da meget af fjorden aldrig har været særlig givende som landbrugsareal.

Efter disse to besøg, der var en god introduktion til Lolland, kørte vi til hotellet i Maribo, og efter middagen var der mulighed for at gå en tur langs søen til området ved domkirken, hvor der blev fortalt om domkirke, Birgittinerklosteret og det efterreformatoriske jomfrukloster, hvor Eleonora Christina levede sine sidste år. Aftenturen sluttede ved gravstedet for digterpræsten Kaj Munks forældre.

Fra besøget på Lidsø.

Lørdagen

Lørdagsudflugten begyndte på Annasminde ved Holeby, hvor Birte og Rasmus Jørgensen tog imod. Vi samledes i gildesalen, som er indrettet i en del af det, der tidligere var kostald, hvor der serveredes kaffe, sandwich og småkager. Så fortalte Rasmus Jørgensen om gården og slægten, og det var en meget informativ og interessant redegørelse. Bl. a. fik vi at vide, at på gårdene i Holeby brugte man ikke polske piger i roerne, for her var arbejdet i roemarkerne forbeholdt konerne til arbejderne på dieselmotorfabrikken i Holeby.

Vi så os om i hovedbygningen, haven og maskinhuset. Fra Annasminde kørte vi en smuk tur gennem det lollandske landskab med god fortælling undervejs. I de to busser fortalte henholdsvis Knud Erik Clausen og Rasmus Jørgensen. Vi kom til Pederstrup med Reventlowmuseet. Her ventede en let frokost i den gamle herskabsstand, og så kom natur- og kulturformidler Anne Elmer, Lolland-Falster museer, og fortalte om slægten Reventlow og om den gamle herregård Pederstrup. Det var en udmærket introduktion til besøget i hovedbygningen, hvor der er indrettet museum for lensgreve Reventlow, som var statsminister og manden bag gennemførelsen af de store landboreformer. Vejret var med os og vi kunne gå en tur i den charmerende park, før vi samledes i busserne og kørte til Maribo. På hotellet ventede eftermiddagskaffen med dagens lagkage og efterfølgende generalforsamling.

Birte og Rasmus Jørgensen modtager slægtsgårdsdiplomet af landsformand Peder Mouritsen.

Generalforsamlingen

Mogens Høge Hansen, formand for slægtsgårdskredsen på Lolland-Falster bød velkommen til årsmødet, og det glædede ham, at der var så god tilslutning. Han sagde endvidere, at landbruget på Lolland-Falster er anderledes. Vi ser mere efter en stor lade end en stor stald, for der er ikke mange kvægbesætninger, men en del har svin. Her er nicheproduktion, og planteavlen drives i stor udstrækning, driftsenhederne bliver større og større, for selv herregårdene forpagter jorden ud. Vores største aktiv er sukkerroerne. Mogens Høge Hansen foreslog tidligere fødevarerminister Henrik Høegh til generalforsamlingens mødeleder, og således blev det.

Mindeord

Derefter tog landsformanden over, og han indledte med at mindes arkivleder Ejgil Overby. Formanden sagde: "Fre-dag, den 11. maj døde Ejgil Overby. Han blev 79 år. Siden 1993 – da Slægtsgårdsarkivet flyttede ind hos Landbrugs-museet på Gl. Estrup – har Overby været leder af arkivet, og han skabte – godt bistået af skiftende medhjælpere gen-nem 19 år – det gode arkiv, som vi har i dag.

Takket være Overbys sproglige kvalifikationer og forståel-sen for den elektroniske kommunikation fik han tidligt sat Slægtsgårdsarkivet på verdenskortet.

Ejgil Overby ejede sit hjem – slægtsgården Klausholm ved Ans. Han var uddannet dyrlæge, var aktiv sanger i et kor og vi må ikke glemme hans indsats for Midtjysk kreds.

Vi skal her mindes Ejgil Overbys store og engagerede ind-sats for Slægtsgårdsforeningen.

Ære være Ejgil Overbys minde."

Beretninger

Derefter aflagde **landsformanden beretningen**, og han sagde bl.a.: "I 2011 havde vi et godt årsmøde i Sønderjyl-land, hvor Haderslevkredsen havde tilrettelagt to intere-sante dage. Agerskov Kro var en vældig god ramme for vores arrangement.

Selve generalforsamlingen forløb problemfrit, og det var interessant at kredsbestyrelsen havde fået Henrik Frandsen til at holde festtalen. Det var en behagelig oplevelse at høre den nyvalgte næstformand for Landbrug og Fødevarer.

Vi så et par meget flotte landbrug, men nok så interessant var det at opleve landbruget i Renbæk Statsfængsel, en verden der er ukendt for os – eller skal jeg sige lukket for os! Tak til Jens M. Knudsen og bestyrelsen for et godt arrangement.

Nu er vi samlet til årsmøde igen, og jeg har set frem til at møde medlemmerne og opleve denne del af landet.

Om foreningens arbejde kan jeg sige, at hovedbestyrelsen har holder et kort møde efter generalforsamlingen, hvor vi gennemførte konstitueringen, og et stort hovedbestyrel-sesmøde i marts, hvor vi havde tid til at drøfte regnskabet, foreningens situation på godt og ondt. Det onde er med-lemstallets jævne fald, det gode er at der er rigtig god gang i kredsene.

Forretningsudvalget har været samlet en gang midt på sommeren. Det var ikke fordi der var noget alvorligt på færde, men mødet blev holdt hos redaktøren, da han gerne

ville takke foreningen for den behagelige virak, der havde været på grund af hans 25-årsjubilæum.

Jeg skal se lidt overordnet på det, så kører mange ting jo af sig selv, da medarbejderne – forretningsfører, arkivarerne og redaktør – er velkendte med opgaverne.

Inger M. Hansen har styr på det hele godt hjulpet af Hen-ning, hendes arbejds- og ægtefælle.

Arkivet har heldigvis gennemført et – skal jeg kalde det – generationsskifte. Else Skovbo Jensen og Inge Nissen har fundet sig til rette på arkivet og i hinandens selskab, og de har sammen med arkivudvalgsformanden, Anne Lis Ladefoged, fået det hele til at fungere under Ejgil Overbys sygdom. Nu er situationen den, at arkivets fremtid er sikret. Ole tager sig af bladet, og han bestræber sig på at få artikler fra hele landet. I de 6 blade fra nr. 412 til 416 har der været 13 gårdhistorier fordelt på 7 kredse, for årsmødeegnen fylder altid meget.

Vi har megen glæde af de læseværdige artikler som eks-perten i landbrugets historie, docent, dr. phil. Erik Helmer Pedersen leverer. En ny leverandør af gode artikler er rets-historikeren, stud. jur. Frederik-Andreas Ørskov-Lindhardt. Samarbejdet med arkivarerne tegner til, at redaktøren slip-per nemmere om ved sit arbejde. For både Else Skovbo og Inge Nissen har bidraget til bladet i det år vi ser tilbage på.

Rejseudvalget har siden 1996 gennemført en årlig rejse, men efter fiaskoen i 2011 er det gået i koma, men al ting har en tid.

Dansk Slægtsgårdsforening er engagement i Jens og Anna Jensens Fond, idet foreningen udpeger to af bestyrelsens 3 medlemmer, og de uddeler legater til uddannelse i udlandet. okalt er der nu 14 kredse. Vi hørte på hovedbestyrelsesmød-et, at der var god aktivitet rundt omkring, og det ses også i det nyeste blad, hvor der er meddelelser fra 12 af kredsene. Slægtsgårdsforeningen nærmer sig nu sit 75 års jubilæum, og vi har planlagt, at det afholdes i Odense, hvor forenin-gen blev stiftet i 1941.

Vi hører om pengeinstitutter, som bukker under fordi de har ydet store lån til landbrug. Det er ikke lånenes stør-relse, der betyder noget. Hvis driften er sund, så er det uden betydning, hvor meget sikkerhed der mangler, fordi værdien på landbrugsjord er faldet. Som udskældte land-mænd må vi huske andre på, at de lån landbruget har i dag, er lån som blev givet af pengeinstitutterne i de glade dage før bankkrisen.

Sunde landbrug er ikke nogen trussel for bankerne, men usunde banker er trusler for landbruget.

En bank bukker ikke under, den fusionerer!

Vi har haft et regeringsskifte, og vi hænger på den tidligere regerings forslag om brede bræmmer langs vandløbene, men nu har vi fået noget som er endnu ringere. Bræmmer overalt er en fiks ide, for der er kun tale om kvælstofud-vaskning fra arealer der skråner ned mod vandløb. Fra plane arealer er der ikke nogen afsivning. Fra politisk hold interesserer man sig for udledningen af kvælstof, og det er interessant!

Fosforudledning ikke er en del af miljødebatten!
Kvælstof er fra landet, fosfor er fra byen!

Der skal være adgang til bræmmerne, men hvem vil kæmpe sig igennem bræmmernes høje bevoksning, når der ikke er anlagt stier?

Bliver stierne det næste initiativ fra regeringen?

Jeg læste et sted, og kan ikke huske hvor, men der stod noget fornuftigt om, at regeringen sikkert har fine mål for natur- og miljøpolitikken, men denne politiske målsætning krænker landmændenes rettigheder og vilkår. Det krænker indtjeningen og principielt er det en krænkelse af ejendomsretten.

Endelig vil jeg om lovforslaget om dyrkningsfrie bræmmer sige, at det viser os, hvilke forståelse regeringen har for landbruget, og hvilken fremtid den ser for fødevarerproduktionen.

Nu ser vi den skræmmende udvikling, at initiativrige unge landmænd vælger at etablere sig i udlandet, og det er ikke med til at højne landbrugets niveau i Danmark.

Med disse betragtninger over den aktuelle situation, vil jeg slutte min beretning med tak til alle som i årets løb – på en eller anden måde – har ydet en indsats for Slægtsgårdsforeningen.”

Fra **slægtsgårdsarkivet** fortalte udvalgsformand Anne Lis Ladefoged, at ”sidste år havde arkivet 90 besøgende. En af de besøgende, Susanne Vincentz fra Åle ved Tørring medbragte en kæmpestak af gårdbeskrivelser fra Landbrugs Nyt, der udkommer på Sjælland og Lolland-Falster. Det drejer sig om gårdbeskrivelser, lange og korte mellem hinanden, alle forsynet med tegning udført af Ellen Valentin. Nogle havde vi i forvejen, men vi gemmer alt. Susanne Vincents har skrevet en lille artikel i ”Slægtsgården” om, hvorledes hun erhvervede udklippene.

Arkivet har modtaget to vandrebøger fra perioden 1955-2005 fra Ladelund Landbrugsskole, hvori en gruppe landbrugsskoleelever har fortalt om dagligdagen med familien og deres gård. De mødtes en lang årrække hvert år, men de fleste er nu faldet væk, og de få, der er tilbage besluttede at bøgerne skulle opbevares hos os. Vi fik dem fra Marie Hansen, Dalby ved Haslev. Hun har tidligere givet os den bog om Øster Egede sogn, som hun skrev for få år siden. Desuden har vi modtaget en bog om Tirsbæk gods i Engum sogn og en om Brande sogns historie. Fra Karen og Morten Laursen, Assedrupgård har vi modtaget 12 sider med slægtsmateriale samt artikler om haver. Forleden afleverede Asger Hansen fra Stepping ved Christiansfeld forskellige gamle papirer om art. 11 i Stepping.

Fra Steen Eriksen i Egtved har vi modtaget en del landbrugsbøger.

Vi er altid glade for at modtage materiale, og vore dygtige arkivarer gennemgår det, og lægger det på plads, som skal gemmes.

Næsten hver uge er der forespørgsler pr. mail. Nogle af dem klares ved at tage et enkelt kopi andre kræver mere undersøgelse og henvisning til forskellige hjemmesider. Det er oftest slægtsforskere, der er interesseret i at høre, om og hvad vi har om en bestemt gårde, som de har fundet i vores database.”

Derefter var ordet frit, og Jens Ulrik Tarpgård rejste spørgsmålet om foreningens fremtid, med det vigende medlems-tal. Skal foreningen lukke med 75 års jubilæet eller skal vi finde flere medlemmer, for der er et stort potentiale, hvis vi tager dem med, som interesserer sig for landbrugets historie og foreningens aktiviteter.

Hertil svarede landsformanden at foreningens fremtid er tvivlsom, men i 2016 har foreningen 75 års jubilæum, så lad os holde jubilæumsfest og så kan vi se til den tid, om vi skal lukke med værdighed.

Beretningerne blev taget til efterretning.

Foreningens forretningsfører Inger M. Hansen fremlagde regnskab og budget. Det gav ingen bemærkninger og blev godkendt.

Vi var nået til valgene, og der var genvalg til såvel landsformanden Peder Mouritsen som revisorerne Michael Munthe Fog og Vagn Juel Jørgensen.

Om årsmødet i 2013, der afholdes i dagene 25. – 26. maj i Esbjerg, fortalte Peder Mouritsen, at det bliver på Hjerting Badehotel. Om lørdagen vil vi interessere os for Esbjerg havn og om søndagen bl. a. besøge en nybygget produktionsgård.

Årsmødet 2014 afholdes i Vendsyssel efter initiativ af den lokale kredsbestyrelse.

Det var blevet tid til eventuelt, men der var intet, så Peder Mouritsen kunne takke Henrik Høegh for vel udført arbejde og takkede også for genvalget.

Aftenfesten

Vi samledes til aftenfesten, hvor der serveredes en delikat middag, der ville have været en epikuræer værdig. Tidligere fødevarerminister Henrik Høegh, MF var nu mødt frem ledsagende sin hustru Sonja Høegh, og han holdt festtalen.

Festtalen

Henrik Høeghs tale bringes her i uddrag:

”Velkommen til Lolland-Falster – de fantastiske øer med skove, strande og frodige marker. Og Maribosøerne et af de naturmæssigt flotteste områder på Sydhavsøerne.

Netop her i skovene omkring Maribosøerne fandt Kaj Munk sin Blå Anemone. Den findes her stadig i fuldt flor i april måned. Den blå anemone er så hårdfør, at den kunne klare sig uden den fede ler, i det mere barske vestjyske klima i Vedersø. Vi siger her rasler skovene og sivene suser.

Netop nu er absolut den bedste årstid. Nye farver i naturen hver dag, et ørebrusende væld af fuglesang her ved Maribosøerne. Mange af jer i denne forsamling er morgenduelige, og jeg anbefaler tidligt i morgen at åbne vinduet eller gå ned til søen bare lytte – nattergalen har fuld styrke netop nu – Rørdrummen er i gang – gøgen kukker af fulde hals. Lad - toupeen blive på værelset, der er en del havørne i området. Lad os kigger lidt på historien. I har hørt om de mange herregårde fra gammel tid, de ejede alt land her på øen. Den navnkundige C. D. F. Reventlow, som stod i spidsen for de store landboreformer, hørte til her. En anden af de store politikere var D. G. Monrad, præst i V. Ulslev og senere biskop over Maribo Stift. Han var hovedforfatteren til landets første grundlov i 1849. I 1915 blev Grundloven revideret og her fik kvinderne stemmeret. Tænk knapt 100 år siden – lidt tankevækkende, når vi i dag tænker på vanskelighederne med at udvikle demokratierne i Nordafrika.

Ak – ja, det var tider med stor indflydelse fra landet – I dag påstår Villy Søvnald, at han har hakket roer i Jylland i sin barndom. Man må håbe han var god til at hakke roer.

Vi er jo også kendt for at være fra Lolland, hvor roerne

gror. Vi har i mange år konkurreret med Fynboerne om sukkerproduktionen. Brødrene Frederiksen startede landets første sukkerfabrik i Holeby, i 1870'erne og fik jernbane drejet til Holeby af samme årsag. Men 1877 gik de fallit på grund af opstartsvanskeligheder. Samtidig var Tietgen startet med Selskabet De Danske Sukkerfabrikker i Odense. DDS overtog fabrikken i Holeby i 1877 og derfra udvidede selskabet kraftigt på Lolland. Sukkerroerne krævede afdrænet jord, så på samme tid blev de mange fugtige områder afskaffet, og dermed noget så uhyggeligt som malariamyggene – årsagen til den lollandske syge.

Lad os nu ikke håbe at embedsmandsstyrede tåbeligheder omkring gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv betyder, at den lollandske syge vender tilbage!

Om vores landbrug og fødevareproduktion i dag. Så er det på Lolland, som i det øvrige land, de store landbrug bliver endnu større. Vi er internationalt konkurrencedygtige, og det er flot at 57 % af betalingsbalanceoverskuddet i dette land kommer fra fødevareeksport.

Samtidig er der stor stigning i gårdbutikker, hvor mange produkter er med storytelling – lokale vinkler på varen – herunder økologi. Lolland er ved at overhale Nordsjælland med specialbutikker.

Der er mange lokale producenter både på den store og den lille klinge. Knuthenlund, Krenkerup og Frederiksdal og gode eksempler.

I hovedstaden kendes Knuthenborg og Lalandia for gode oplevelser. Men Lolland-Falsters mange skønne steder og herligheder er den bedst bevarede hemmelighed for mange turister. Hvad er de skønne øer for et udsted?

Guldborgsund og Lolland kommuner affolkes med 1300 borgere om året, og mellem 4-500 boliger forlades!!! Det har I set eksempler på.

Med vi skal løfte os selv ved hårene, og det har vi til sinds at gøre. Vi får en større transportkorridor med Femern-tunnelen, og 60 % af alle nystartede virksomheder ligger indenfor 5 km fra Motorvej. Vi må forstå værdierne for enden af afkørslerne, så virksomhederne tiltrækkes – virksomheder med logistik behov, så vi ikke kun høre suset fra trafikken.

Det er godt med en åben forening, hvor alle med interesse for landbrugets kulturhistorie kan være medlemmer. Jeg er bekendt med det store arbejde, som I og Det Kongelige Landhusholdningsselskab har gang i. Slægtsgårdene er en stor del af dansk historie: Nemlig bondesamfund, som vi må bevare mindet om.

Det bliver sværere og sværere at være landmand i dag, pga. de mange afgifter og reguleringer og dårlige afsætningspriser. Men vi danskere er og bliver bønder.

Hvis borgerne viser interesse for bevarelsen af dansk kulturarv, er det større incitament til at politikerne vil fokusere på beskyttelsen af gårdene. Derfor bliv ved med jeres arbejde, som skaber fokus på dansk historie.

Afskaffelse af landbrugsloven forøger mulighederne for under forskellige former at tilpasse generationsskiftet. Og det er vigtigt. Men der er store frustrationer i erhvervet på grund af bræmmer, efterafgrøder, vandløb o. s. v.

Jeg sagde indledningsvis at 57 % af betalingsbalanceoverskud kommer fra fødevareeksporten. 72 mia. kr. i nettoeksport. Men det er ikke penge som ender i landmandens lomme, men det er af stor værdi for samfundet, og arbejdet med eksportudvidelser er vigtigt."

Peder Mouritsen, Birte Jørgensen og Henrik Høegh.

Senere på aftenen kom en lokal sangerinde, Anette Svåbæk, der kalder sig Lollands trubadur, og efter en længere indledning om glæden ved at bo på Lolland og ubehaget ved at komme udenfor øen, fremførte hun nogle af sine sange til eget guitarakkompagnement. Efter dette fornøjelige indslag sluttede middagen og der var dans til midnat.

Søndagsturen

Søndagen begyndte med morgenandagt i Maribo Domkirke, hvor domprovst Ole Opstrup var liturg.

Således rustet til dagen drog vi til Dalbakkegård, hvor Dorthe Barholt og Bryan Hansen har deres omfattende produktion af frilandsgroensager og -fjerkræ samt gårdbutik. Medens vi opholdt os i haven fortalte Bryan om gårdens drift. Efter at have set os om samledes vi igen i haven til en forfriskning – gårdens egen hyldeblomstdrik.

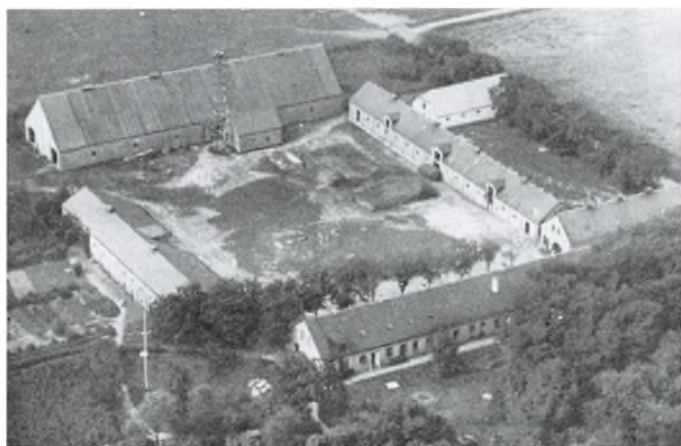
Vi kørte mod Sakskøbing, hvor frokosten ventede på restaurant Sukkertoppen. Bag navnet gemmer sig blot kantinen ved den fordum sukkerfabrik i Sakskøbing. Her fik i en hakkebøf og så fortalte museumspædagog Ove H. Nielsen om sukkerroeavlens på Lolland og de polske roearbejdere. Vi begyndte dog med at synge nogle vers af Christian Richardts "Venner ser på Danmarks kort". I det oprindelige digt er 72 vers, og normalt synges vers 1, 3, 4 og 71 men vi sang det første vers og de fire der beskriver Lolland-Falster anno 1889.

Ove H. Nielsen sagde bl. a. at de polske roearbejdere ikke var fremmedarbejdere, for de var hvervede inden de kom ind i landet, dvs. de havde arbejde før de kom. Og polakkerne byggede for deres egne penge katolske kirker i Nykøbing, Maribo og Nakskov. Her sluttede årsmødet, og enhver kunne med god samvittighed og mætte af gode oplevelser drage hjem. Årsmødets vejr var pragtfuldt. Sol hver dag, om søndagen fik vi hele sommervejret, men det var også lokalformand Mogens Høge Hansens 72 års fødselsdag! For os, der var i fortursbussen, sluttede vi dog besøget i Sakskøbing med et hastigt kig på statuen af roepigerne, der står på byens torv.

På Dalbaakkegård.

Hjortnæs i Vendsyssel

Hjortnæs omkring 1930.

Gården Hjortnæs er både en slægtsgård og et top moderne landbrug, som ejes af Anne og Mette Fuglsang, mor og datter. Anne Fuglsang er afdelingsleder på Taleinstituttet i Ålborg. Mette Fuglsang er socialrådgiver og gift med elininstallatør Jacob Østergaard Christensen. Begge generationer har indrettet sig i den rummelige hovedbygning, og alle er engageret i gårdens drift.

Der er andet end rå mønt på sådan en gård. Det betyder meget at gården er samlingspunkt for familien, og hvert år - den 3. lørdag i juli - samles hele familien Fuglsang på Hjortnæs.

Bygninger

Hovedbygninger og avlsbygningerne er opført i årene 1880-1884 af gule sten. De nye bygninger blev anlagt lidt vest for den gamle gårds beliggenhed.

Bag gårdens gamle lade er der i 2006 opført en stor svine-stald. Et hold 7 kgs grise sættes ind hver 14 dag i den ene ende af huset, og efter 6 uger flyttes ca. 300 - 30 kg's grise til Frstrup og Nyvang, mens de resterende produceres færdig i den nye stald. På den måde produceres 18.500 englandsgrise.

Der er også opført en tidssvarende maskinhal.

Hjortnæs.

Driften

Til Hjortnæs hører 350 ha, der dyrkes med frø, raps, hvede, byg og havre. Endvidere ejes gårdene Nyvang og Frstrup, hvor der er produktion af englandsgrise. Frstrup var Mettes farmors hjem, så her er hun også 5. generation. På Frstrup lejes stuehuset ud til turister.

I 1999 blev der sat vindmøller op.

Der er en driftsleder i marken en fodermester i stalden og 1 mand mere og Mette.

Historien

Hjortnæs er en gammel hovedgård, som nævnes omkring 1540. Senere kom den under Børglum Kloster, hvorefter den tabte hovedgårdsrettigheden. Hjortnæs var først en fæstegård og senere en forpagtergård under Børglum. I 1865 overflyttedes hovedgårdstaksten fra Bjørnkær i Kær herred til Hjortnæs. Efter afståelsen af Børglum Kloster i 1910 beholdt Jens Michael Rottbøll Hjortnæs. Han døde i 1912 og enken solgte Hjortnæs til kroejer Christian Gottfred Frederiksen, Hjallerup kro.

Kromanden var blevet velhavende på hestehandel, og til børnene af første ægteskab købte han større gårde, og til børnene af andet ægteskab erhvervede han Kroer og hoteller.

På trappen står Anne Fuglsang, til højre i billedet Mette Fuglsang og til venstre Ida Fuglsang, datter af Mette Fuglsang.

I 1919 overtog datteren Petrine Thomine og hendes mand - Christian Fuglsang - Hjortnæs. På hans tid var der 287 ha til gården, deraf 247 ha ager. Besætningen var af jysk race og bestod af 116 malkekøer, 4 tyre og 90 stk. ungkreaturer. Der holdtes som regel 22 arbejdsheste foruden plage og føl. Svinebesætningen omfattede 10 søer. Der købes en del pattegrise, så der årligt leveres 750 slagterisvin. Der holdes 6 får og 200 høns.

Chr. Fuglsang døde i 1956 og Mine drev gården videre indtil sønnen Helmer Fuglsang overtog gården. Hans søn, Ole Fuglsang, købte gården i 1974, men faderen forpagtede den indtil dennes død i 1980.

Ole Fuglsang var meget engageret i både organisationsarbejde og politik. Han var 4 formand for Landbo Nord, formand for TV-Nordjylland og med i bestyrelsen for TV2. Ole Fuglsang døde i 1999, hvorefter Anne Theil Fuglsang fortsatte driften, og nu er Mette gået ind i landbruget og det er meningen, at hun skal overtage Hjortnæs.

En vandringsmand ad de jyske veje

En beretning om Jørgen Sørensen, kaldet Greisen, fra Farre i Sporup sogn, Gjern herred, sådan som Salomon Frifelt så ham. Af Else Skovbo Jensen, Dansk Slægtsgårdsarkiv.

Slægtsgårdsarkivet rummer blandt så meget andet Salomon Frifelts arkiv, herunder en hel del af hans bøger, bl. a. "Midt under Himlen – hvor Kragerne vender", en bog hvori Frifelt har portrætteret mange hedeopdyrkere, som har modtaget diplom for landboflid. De allerfleste levede i sidste halvdel af 1800-tallet, men Jørgen Sørensen skiller sig ud.

Først vil jeg referere Frifelts beretning om Jørgen Greisen og efterfølgende kommentere og uddybe Frifelts oplysninger med det, som man kan finde i kirkebøger og folketællinger.

Jørgen Greisen var kun en fattig karl, men han må have været en smuk og tiltalende mand, for han blev kæreste med en køn gårdmandsdatter fra Farre. Det forhold kunne pigens far ikke acceptere. Valgte hun den fattige karl, ville han gøre hende arveløs. Pigen valgte Jørgen, og de flyttede ind i en indsidderstue i Farre, mens Jørgen arbejdede som daglejer.

Men i 1801 kom der bud efter Jørgen Greisen, som uopholdeligt skulle stille ved sit regiment i Rendsborg. (Napoleonskrigene). Uanset hvor knugende afskeden følte, måtte han af sted på den lange vandring. Hjemme gik den fattige soldaterkone og sled for at skaffe føde og husly til sig selv og børnene uden at skulle bede fattigvæsenet om hjælp og uden at tigge hos sin far, der havde fornægtet hende.

Hvert år fik soldaterne en måneds orlov. Jørgen vandrede frem og tilbage. Det tog 3 døgn hver vej. De resterende dage arbejdede han på sit lille hestedykke på 6 tdr. land. Han byggede et lille 4-fags hus af sammenstampet ler og lyng. For sine sammensparede skillinger købte han en ko, så hans kone, gårdmandsdatteren, slap for at gå tiggergang med mælkekanden.

Snart var den første orlov slut, og det næste besøg kunne først komme på tale året efter. Sådan gik livet i 14 år.

I 1815 var han hjemme og kunne nu arbejde fuldtids med sin jord. Han brækkede lyng, kørte sten bort, merglede, grøftede, drænede og plantede. Besætningen voksede, og han købte mere og mere jord. Til sidst havde han 110 tdr. land. På sin vandring sydpå havde han set, hvad frugtavl kunne give. Det var ukendt på egnen omkring Farre, indtil Jørgen anlagde en frugtplantage med 700 frugttræer. Gården kaldte de "Løvskovlund". Det navn bærer den stadig. Den hede, som Jørgen Greisen opdyrkede, blev regnet for værdiløs og havde derfor stort set intet hartkorn. Altså betalte han kun lidt skat. Det faldt hans naboer for brystet. De kunne jo se, hvor meget han fik ud af jorden og så slap han billigere end dem i skat. Det var ikke rimeligt! De klagede derfor til myndighederne, og en dag i 1830'erne kom et par fornemme herrer ridende. De meddelte, at de ville vurdere hans gård. De tre herrer så dog straks, hvilket kæmpearbejde, der her var udført og i stedet for at øge hans skatter, indstillede de ham til Det kongelige Landhusholdningsselskabs anerkendelse.

I 1834 fik han sølvbægeret med inskription:

"Til Gaardmand Jørgen Sørensen i Farre for mønsterværdig Landboflid fra Det kongelige Landhusholdningsselskab 4. Bæger 1834".

Frifelt slutter: "Og hans Livsværk er endnu kendbart for alle. Tvivler nogen, kan de blot køre ad Vejen mellem Farre og Skjærring, der ligger den store og smukke Gaard "Løvskov-

lund", der endnu er i Slægtens Eje. En Slægtsgaard skabt af en ensom Vandringsmand ad lange og trælse jyske Veje."

Hvor Frifelt har sin historie fra, ved jeg ikke. Jeg har ikke haft mulighed for at undersøge, om det er sandt, at han i 14 år vandrede frem og tilbage – og undgik at blive dræbt eller såret alvorligt i krigen.

Frifelt nævner intet om Jørgens alder eller om hans kones navn. Det er imidlertid data, som kan findes i arkivalierne.

I folketællingen 1787 er Jørgen 8 år og bor sammen med 2 søskende og deres mor Maren Gregersdatter (Gregers=Greis) og moderens mand (hendes 2. ægteskab). I 1793 konfirmeres Maren Greisdatters børn Jørgen og Niels. I folketællingen 1801 ses Maren Jørgensdatter sammen med samme mand som i 1787. Han er i begge tællinger træsko-mand.

Hvem er Jørgens far? Det må være en Søren! Den 9. august 1778 døbes i Sporup sogn Søren Nielsens søn Jørgen og i 1774 holdt Søren Nielsen bryllup med Maren Jørgensdatter. I 1806 får Johanne Pedersen en uægte søn Søren. Udlagt barnefader er Jørgen Sørensen landsoldat, tjenende i Farre. Men først i 1810 den 24. februar bliver de to viet i Sporup kirke. Børneflokket vokser. Mellem 1813 og 1828 får de 9 børn.: Maren, Peder, Kirstine, Anne Marie, Dorthé Marie, Anne, Thomas og Karen Marie. Johanne er født i 1786 i Farre, datter af Peder Jensen Aagaard og dennes hustru Maren. Hun bliver konfirmeret i 1800, 15 år gammel.

At hun ikke blev gift med Jørgen allerede inden han – efter Frifelts beretning – drog af sted til Rendsborg, i 1801, skyldes vel hendes unge alder.

Ved alle børnenes fødsel med undtagelse af Søren betegnes forældrene som selvejere.

Johanne dør 72 år gammel den 3. september 1857 og Jørgen følger efter 12. november 1860. I kirkebogen noteres Jørgen Sørensen/Greysen, aftægtsmand 82 år.

Ved sin død har Jørgen overdraget gården til sin søn Thomas (1826-1900). Han bliver enkemand mindst 2 gange og får børn gennem en periode på ca. 20 år. En af hans sønner Thomas Peter Thomasen f. 1871 overtager gården "Løvskovlund" og bor der til sin død i marts 1936. Hvem der herefter overtager gården, ved jeg ikke. Han var gift med Mariane og de fik 3 døtre. "Løvskovlund" har matr. nr. 23 c og er beliggende Skjærringvej 75.

I forbindelse med registrering af avisudklip med tegninger af Ellen Valentin fandt jeg rent tilfældigt en bror til Thomas Peter, nemlig Jørgen Thomsen f. 1863 på en gård på Farre Hede. Efter at have været karl på flere sjællandske gårde købte han 1902 Glædebjerggård i Skov Hastrup, Særløse sogn. Postadressen er Hvalsø. Han døde allerede 1933, hans enke Karen fortsatte med at drive gården til 1967, hvorefter hun overdrog den til en af parrets sønner, Christian, der imidlertid ikke overlevede sin mor. Karen døde 1970, 95 år gammel. Gården er formentlig stadig i familiens eje, idet den 1973 af Chrestens enke Else blev solgt til sønnen Jørgen. Siden 2007 er ejeren Anders Thomsen, sikkert et oldebarn.

PS.

På Viborg slægtshistoriske hjemmeside ligger en kort beskrivelse af alle de personer, Frifelt har nævnt i bogen. Se <http://www.viborgslaegt.dk/landboflid.html>

Et liv med landbrugsmaskiner

Af: Tage Franck

Artiklen her har sin baggrund i et interview med landbrugsmaskinfabrikant Frode Randløv på Vroldvej i Skanderborg. En dejlig samtale med en fuldstændig åndsfrisk og velformulerende mand, der fylder 90 år til sommer. En mand, der virkelig har brugt sig selv i mange vidt forskellige gøremål, og altid på et rimelig højt niveau!

Han er født i Tåning ved Mossø og er blevet i sit lokalområde hele livet, men hans horisont er verdensomspændende. Forretningsrejser har ført ham rundt i Europa, og som turist har han oplevet store dele af verden, ligesom hans mange interesser og gøremål har givet ham indsigt i mange emner. Sideløbende med det praktiske arbejde som landbrugsmaskinsmed, senere sælger og endelig direktør for hele virksomheden har han fundet tid og kræfter til at tage del i et utal af aktiviteter. I flæng kan nævnes, at han gennem hele livet har været en inkarneret jæger med et skab fuld af pokaler og mange geværer på væggene. Han var i 17 år formand for Tåning Jagtforening og æresmedlem af Danmarks Jægerforbund. Hjemmeværnet har optaget ham meget. Han har været medlem i 52 år, heraf mange år som næstkommanderende i Skanderborgkompagniet. – Han har også været danmarksmester i roning! Som styrmand i en firer med styrmand.

Også indenfor landbrugsmaskinbranchen har han gjort sig gældende. I 17 år var han i bestyrelsen for Dansk Maskinhandler Forening, Østjysk Kreds, heraf otte år som formand. Senere sad han seks år i DMF's hovedbestyrelse og et år som landsformand!

Når vi tillægger en livslang interesse for fortiden, hvilket bl.a. kommer til udtryk i et stort glasskab med sirligt ordnede oldtidsredskaber, som ethvert museum vil misunde ham, og aktivt arbejde med slægtshistorie – samt et familieliv med kone og to børn, så kan alle nok forstå, at det er en mand, der er interessant at samtale med!

Barndom og ungdom

Frode Randløv er født i 1921 i landsbyen Tåning fire-fem km sydvest for Skanderborg ved Mossø i nærheden af Fuldbro Mølle. Her ligger stadig familiens slægtsgård, "Østergaard".

Frodes oldefar var degn og hjælpepræst hos pastor Niels Blicher, digteren St. St. Blichers far, i Randlev ved Odder. Måske slægtsnavnet Randløv har relation til dette?

Frodes far, Johannes Randløv, var landmand. Han var

en vellidt mand, der var god til at snakke med alle folk, og efterhånden begyndte han at hjælpe bønderne med at anskaffe nye landbrugsmaskiner. Dette udviklede sig hen af vejen til en bibeskæftigelse som maskinhandler.

Frode blev født på gården i Tåning i 1921, men allerede da han var to år gammel, rejste familien en kort overgang til Hovedgaard og kort tid efter til Elbæk Kro og Gæstgiveri ved Skaarup mellem Skanderborg og Gjesing. (Oddervej 125). Herfra husker Frode en sjov ting:

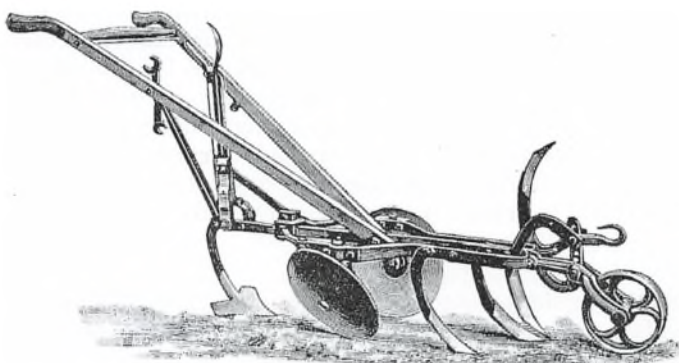
Som gæstgiveri havde kroen pligt til at give landevejens farende svende et gratis måltid mad og husly for en nat. Måske derfor blev kroen så plaget af lopper, at den var umulig at opholde sig i. Kroen blev derfor ryddet, døre og vinduer og andre åbninger tæt lukket, og så blev hele herligheden gasset! Efter nogen tid kunne man så flytte ind igen. Kroen findes ikke i dag som kro.

I 1925 flyttede familien til Skanderborg, til Vroldvej 49, til det hus, hvor de bor den dag i dag. Vroldvej var dengang en smal grusvej med vejgrøfter og vejtræer langs siderne. Faderen købte ejendommen på Vroldvej af en kreaturhandler Jørgensen, kaldet "Frikadelle-Jørgensen". Til ejendommen hørte ca. fire tdr. land jord, og i den første tid havde faderen en del høns, fire køer og nogle grise. Forretningen fik til huse i kreaturhandlerens ret store staldbygning, og der kom efterhånden gang i en produktion af roerensere, halmpressere og transportører.

Staldbygningen var som nævnt rummelig, for den rummede faktisk hele virksomheden i de første over 25 år! Der kom en del mindre tilbygninger igennem årene, ofte udført af de trækasser, som selvbinderne var emballerede i, når de blev leveret af importøren til Randløv. Disse brædder var lige så stærke som dansk eg eller bøg. Først i 1952 blev træbygningerne erstattet af et værksted i mursten.

Frode var kun tre år gammel, da familien forlod landbruget i Tåning, så det er altså ikke som aktiv bondekarl, at han har interessen for landbrugsmaskiner. Naturligvis kendte han arbejdsgangen i landbruget. Danmark var jo dengang i 1920'erne et udpræget landbrugsland, så både i Tåning og på Vroldvej var man tæt omgivet af landbrug. For Frodes vedkommende var det nok selve teknikken i landbruget, der vakte hans interesse. Fx gik han tit og beundrede selvbinderens mekanisme til at binde knuden på et kornneg! Selv kunne han ikke binde så solid en knude. Han satte sig ind i mekanikken. Lærte at skille den ad og samle den igen, og senere igennem livet har han repareret snesevis af selvbindere, der kastede løse neg ud!

Frode gik 10 år i skole i Skanderborg Kommuneskole. Derefter kom han på Ry Højskole- og Håndværkerskole og i Skanderborg Handelsskole. Siden kom han i lære hjemme hos faderen og aflagde svendeprøve som landbrugsmaskinsmed. Hans svendestykke var en rundsavaksel med flanger og sekskantet møtrik. Han blev taget som soldat i marinen, men her i 1942 blev der slet ikke indkaldt soldater på grund af den tyske besættelse. Det var Frode lidt skuffet over, men senere i livet gjorde han tjeneste i Hjemmeværnet i en menneskealder. Han arbejdede så som svend hjemme hos faderen, og efterhånden overtog han ledelsen af værkstedet med reparation og produktion, mens faderen koncentrerede sig om salget. Så i 1962 overtog Frode ledelsen af hele

virksomheden. I dag er ledelsen gået videre til sønnen Sv. Aage, der er ingeniør.

Udviklingen i virksomheden

Frodes far må have haft en fornemmelse for, at tiden der i 1920'erne var moden for mekanisering i landbruget. Han startede et salg af radensere, først enradet og senere toradet, begge trukket af en enkelt hest. Også svingplove, høstmaskiner, aflæggere og efterhånden selvbindere, alt hestetrukket. Frode husker, at såmaskinen hed "Stegsted" med en planke bagpå til at stå på, og de danske plove var fra Langeskov og Fraugde på Fyn. En, der solgtes mange af, hed "Skjold". Senere gik de helt over til den norske "Kverneland".

Også maskiner indendørs som kværne, tærskværker, roerspere og roerensere producerede man. Roer var jo på den tid hovednæringsmidlet til kreaturer og netop en maskine, der kunne rense og skære roerne i stykker i én arbejdsgang blev Randløvs hovedprodukt op gennem tyverne og trediveerne - den maskine, der gjorde firmanavnet kendt i videre kredse.

Også en fabrikation af halmpressere og transportører kom i gang. Disse maskiner blev oftest trukket af en petroleumsmotor, der stod i et rum for sig, eller udenfor, på grund af brandfaren. Der fandtes også vindmøller på gårdenes tage eller en hesteomgang på gårdspladsen. Frode fortæller, at han kom for sent til hestegangens storhedstid. De blev taget ned og solgt til jernhandlere, idet de indeholdt en masse godt massivt jern i de mange tandhjul. Frode ville gerne have haft sådan en hestegang som et historisk minde, men var for sent ude. Derimod har han været med til at pille mange vindmøller ned, da elektriciteten kom frem i 1930'erne. De indeholdt en masse vinkeljern, og netop her i 30'erne og i krigsårene var det næsten ikke til at skaffe jern, så det indgik i produktionen, især i rundsavsstativerne. Frode husker 1930'erne som en uhyre vanskelig tid for landmændene og derfor også for maskinhandelen. Bønderne havde ingen penge. Mange gårde gik på tvangsauktion, og investeringer i nye landbrugsmaskiner var der sjældent råd til. "Og så kom folk med deres veksler, og de bukkede og de skrabede og ville have os til at forny vekselen. Det var tit, at de ikke engang havde penge til renterne, så dem måtte vi så lægge ud. For hvad Søren skulle vi gøre", fortæller Frode. Hen imod slutningen af 30'erne lettede det lidt. Der var efterhånden mange, der fik elektricitet indlagt. Det betød nye motorer til maskinerne. Der var også mange, der fik malkemaskiner. Randløvs solgte og installerede masser af malkemaskiner. De producerede dem dog ikke selv, men de forhandlede dem.

Med krigen og besættelsen i 1940 blev der jo knaphed på alting. Man kunne ikke få metal. Olie var stærkt rationeret, og rigtig udenlandsk brændsel som kul og koks var ikke til at skaffe. Derfor måtte de naturlige danske resurser i form af skovens træer træde til som erstatning for de importerede, fossile brændstoffer. Det var disse forhold, der satte skub i udviklingen af det, der i dag er specialet for Randløv-virksomheden, nemlig rundsave eller brændemaskiner! En stor del af stativet til de første rundsave var lavet af træ. Klingen var af førsteklasses tysk stål. Til at trække denne sav blev brugt en elmotor, der ydede fem hestekræfter, og kraften fra motoren blev overført til saven med en fladrem. Alle, der har arbejdet med fladremme, ved, at de er besværlige at have med at gøre. De hopper af, de skal smøres, og de kan være farlige.

Hele vejen op gennem 40'erne blev træ brugt til brænde i kakkellovne, i komfurer og i industrien. Og dertil kom så gode stykker brænde til bilernes generatorer. Generatorer-

ne var monteret på bilerne, så de i stedet for benzin kunne køre på de gasarter, som træet udvikler under forbrænding. Træstykkerne måtte ikke være større end fem cm, så her kom rundsaven rigtig til sin ret.

Der skulle virkelig bruges meget træ til brændsel, så firmaet havde en god omsætning, og op gennem resten af århundredet og op til i dag har man udviklet projektet, så man nu kan tilbyde en rundsav, der saver træet i den ønskede længde, kløver det, lægger det på et transportbånd og lægger det op i vognen – blot med et tryk på en knap! Dertil kan fås en lille kran, der henter træet inden for syvotte m og lægger det i kløveren!

Randløv er den eneste danske virksomhed, der fabrikere rundsave. Klingen er dog importeret fra Tyskland - nu også med hærdeede stålplatter.

Kort tid efter krigens afslutning i 1945 kom dansk landbrug godt i gang. Det skyldtes især den berømte Marshallhjælp, hvor USA mellem 1948 og 1953 støttede dansk landbrug og erhvervsliv med 1,7 milliarder kr.! Baggrunden var vel at forhindre, at dårlige sociale forhold skulle få nogle af de europæiske lande til at gå over i den kommunistiske lejr! Det satte for alvor gang i handel og erhverv og dermed også flugten fra land til by. Der blev mangel på arbejds kraft på landet, og så måtte der mekaniseres. Eller var det omvendt?

Mejetærskeren er jo fantastisk arbejdsbesparende. Den klarer stort set hele høsten i en arbejdsgang: Afklipping af stråene, tærskning, hvor kernen skilles fra halm og avner, udstødning af halmen og transport af kernen til sække eller opugning. I Amerika havde mejetærskeren kørt i flere årtier, og efter krigen kom de første maskiner til Danmark. Det var bl.a. Massey-Harris 21 fra England, Claas fra Tyskland eller Clayson fra Belgien. I Danmark startede også snart en produktion. I 1955 blev den første danskproducerede mejetærsker afprøvet på Bygholm. Den var produceret af "Dania" i Dronningborg ved Randers. De første mejetærskere var de såkaldt bugserede, d.v.s., at de blev trukket af en traktor foran. Disse maskiner var ikke så arbejdsbesparende, idet der skulle en mand til at køre traktoren, en til at betjene mejetærskeren og en mand til at tage sække fra og binde for dem. Allerede i 1958 var Dronningborg klar med en såkaldt selvkørende, hvor traktormotoren var indbygget i mejemaskinen. Så kunne det hele betjenes af én mand. Flere danskproducerede mejetærskere kom til, bl.a. "Nordsten", "Vestjyden" og "JF". Randløv handlede med dem allesammen, men i begyndelsen af 60'erne blev Randløv eneforhandler i distriktet af Claas mejetærskeren, så fremover var det kun denne udmærkede tyske maskine, de forhandlede.

Selvbinderen kunne til nød trækkes af tre solide jyske heste, men de nye store maskiner krævede mere trækraft, og her kom traktoren så ind og revolutionerede dansk landbrug mere end nogen anden maskine. Traktoren var fremme her

i 1930'erne, - store tunge kolosser med jernhjul med griber eller metalbælter som en militærtank, men efter Mars-hallhjælpen kom der et fantastisk skred i udviklingen. Det var Ferguson TE20, "den lille grå", der kom til at stå som indbegrebet på dansk landbrugs mekanisering. En væsentlig årsag til dens popularitet var trepunktsophængningen og det hydrauliske system, der gjorde det muligt at overføre noget af traktorens kraft til redskabet. Men der kom mange andre traktormærker på markedet. Frode Randløv mener, at over 40 forskellige mærker kæmpede om markedet. Det var jo Fordson Major, Massey-Harris, International Harvester, Allis Chalmers, Nuffield, Fiat, Volvo m.m., - og den danskproducerede Bukh-traktor, der produceredes fra 1956-65. Det var faktisk en rigtig god traktor, siger Frode, men der var problemer med at finde forhandlere, da disse allerede havde bundet sig til et bestemt mærke.

Det samme havde Randløv. De fik i starten af 1960'erne eneforhandling i distriktet af den italienske FIAT-traktor og forhandlede fremover kun dette mærke.

Det var bl.a. eneforhandlingen af disse store og pladskrævende maskiner, der gjorde det nødvendigt at udvide virksomheden betydeligt. Den første store udvidelse kom i 1963, netop 40 år efter at faderen, Johannes Randløv, grundlagde virksomheden. Udvidelsen var en 450 kvm stor hal i en ret dristig stålkonstruktion. Her blev indrettet et lakeri, et lager og en maskinhal.

Det gik stærkt disse år i landbruget, så allerede i 1968 fordoblede man virksomhedens areal med to nye haller på i alt 1000 kvm.

På denne tid var der ca. 10 ansatte på værkstederne og to mand i administrationen. Frode tog sig efterhånden mest af virksomheden udadtil med salg, indkøb, repræsentation og de store reklamefremstød på dyrskuer, landsudstillinger og Ungskuet, som senere blev til Agromek.

Foruden handelen med de store importerede maskiner havde Randløv en stor produktion af transportører, roetør-vaskere, halmpressere og gummivogne.

I løbet af 1980'erne kom en nedgangsperiode for dansk landbrug, en tendens, der vel til en vis grad har holdt sig indtil i dag. De enkelte landbrug er blevet meget større med markarealer op til flere hundrede ha. Det har betydet stadig større maskiner med fx traktorer, der koster op mod en million kr. At have den slags maskiner på lager kan mindre maskinhandlere slet ikke leve op til, og det har så resulteret i fusioner, så der snart kun er nogle få store maskinhandlere tilbage.

Denne udvikling har Randløv også været igennem. Lidt efter lidt opgav man handelen med de store maskiner, man havde eneforhandling af, og efterhånden holdt man helt op med maskinhandel, men koncentrerede sig om produktion af nogle få emner. I dag er det således stort set kun rund-

Randløvs Maskinfabrikker på Vroldvej i Skanderborg ca. 1975

Åbent hus arrangement ca. 1963. FIAT-traktorerne vises frem. Tv. en træsilo til korntørring.

save og især den omtalte combi-brændekløver, som virksomheden beskæftiger sig med, men den kan også levere transportører og bigballe vogne m.m.

Et godt liv

Når Frode Randløv kigger tilbage på sin snart 90 år lange livsbane, må han konkludere, at han har haft et rigt liv. Han har haft et godt helbred, et godt ægteskab og to ønskebørn, uendelig mange venskaber og berøringsflader både indenfor og udenfor landbrugsmaskinbranchen. Først og fremmest har han fået lov til at bruge sig selv i mange forskellige sammenhænge samt været leder af en virksomhed i konstant fremgang. Bestyrelsesposter og topposter inden for erhvervslivet har jo nok krydret selvbevidstheden, men den største lykke, derfra hvor kræfter og inspiration er hentet, er nok mere hobbybetonede ting som fx sejlsporten, som stadig dyrkes på Skanderborg Sø, jagt, hundeopdræt med et skab fuld af præmier, den historiske interesse med et lille museum af selvfundne oldtidssager og endelig kammeratskabet og arbejdet i Hjemmeværnet og som medlem af Rotary. Han nævner også et par højdepunkter inden for branchen. Som 30 års eneforhandler af fx Fiat-traktorer eller Claas-mejetærskere blev han inviteret til at besøge fabrikkerne, hvor de blev fremstillet. Sammen med andre forhandlere havde han nogle uforglemmelige rejser til Fiat i Torino i Italien, hvor man fulgte produktionen fra rå jernplader til prøvekørsel af den færdige traktor. På samme måde var han på rejser til Claas i Tyskland og plovfabrikken Kverneland i Norge.

En lykkelig mand, der "aldrig går på pension", som han selv siger.

"Dronningborg" i Randers fik den første danskproducerede mejetærskere afprøvet på Bygholm i 1955. En bugseret 5-fods sækkemaskine med en kapacitet på 20-30 tdr. korn i timen

NYT FRA KREDSENE

Kredsenes arrangementer i sommermånederne er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Bornholmskredsen

Vi indbyder medlemmer samt venner og bekendte til udflugt og rundvisning hos fåreavler Jan Seerup, Lille Bjerregård, Vestermarie, tirsdag den 19. juni kl. 19.00.

Jan Seerup vil vise rundt og fortælle om sin bedrift og vise sin nye stald og butik frem, desuden vil Jan give en opvisning med sine dygtige hyrdehunde.

Efter rundvisningen er der kaffe og generalforsamling på hotel "Bolsterbjerg" Almindingen.

Mogens Frigaard

Fynskredsen

Slægtsgårdsforeningen på Fyn har den årlige udflugt tirsdag den 26. juni, og turen går til Tranekær slot på Langeland.

Vi starter kl. 10.00 med at se haverne med medicinplanter, Bjarne Møller Petersen fortæller om betydning og virkning af de forskellige planter.

Frokost indtager vi i Herskabsstalden.

Om eftermiddagen er der rundvisning på slottet. Lensgreve Preben Ahlefeldt-Laurvig guider os rundt og fortæller levende om slottets og slægtens interessante historie gennem tiderne.

Der er også mulighed for at se parken.

Pris 350 kr. - Tilmelding senest den 15. juni.

Karen Jacobsen

Midtjysk kreds

Næste møde med generalforsamling i Midtjysk kreds er 22. september 2012. Kl. 13 samles vi hos Martin Daasbjerg og frue, Landting Hovedgård, Landtingvej 23, 7830 Vinderup. Martin Daasbjerg er landmand og andefarmer. Vi mødes på Landting, som Martin Daasbjerg har forpagtet, og han fortæller om hovedgårdens historie og nuværende drift.

Derefter kører vi til Fjordbakken 9, som er Martin Daasbjerg bopæl. Her fortæller Martin om ænderne og de aktiviteter, han ellers er involveret i, og de er mange.

Her drikker vi også kaffe og holder generalforsamling.

Chr. M. Elgaard

Århuskredsen

Den 15. maj var der forårsmøde på Skærvad Hovedgård. Vi blev vel modtaget af ejeren, Lone Moldrup, og det blev en dejlig aften for de 22 fremmødte. På grund af tunge, mørke skyer gik vi først en tur i parken. Vi vandrede på stierne rundt om den gamle voldgrav, der tidligere har omgivet slottet, hvoraf intet ses mere. Vi kom forbi de oprensede fiskedamme, og herfra beundredes den nye hovedbygning, der ligger ca. 30 meter over voldgravs- og fiskedamsniveau. På tilbagevejen forcerede vi de tre plateauer med springvand. Herefter beundrede vi de imponerende trækonstruktioner i den gamle lade og kikkede på den nye portlænge. Hovedbygningens smukke materialer og indretning blev kommenteret. Mens vi nød vor medbragte forfriskning i riddersalen, fortalte værtsparret om Skærvad og svarede beredvilligt på alle spørgsmål.

Besøget på Støvring Kloster den 12. juni var en dejlig oplevelse for de 15 medlemmer, der deltog. Tilsynsførende Mette Helvig modtog os, fortalte om og fremviste klosteret på bedste vis. Vi så den hyggelige riddersal og spisestuen med de gamle møbler. Baronesse Christine Fuires oprettede Støvring Kloster i 1735, og hendes våben sås både i riddersalen og kirkesalen. Kirkesalen benyttes endnu – ca. en gang om måneden. Den hører Harridslev-Albæk-Støvring pastorat. Vi så to ledige lejligheder, der var lyse og venlige. Disse lejligheder var fraflyttet af nogle som var 90+. Huslejen er rimelig og der er mulighed for at benytte klosterets lokaler, når der skal holdes større selskaber. For at komme ind på Støvring Kloster skal man være fyldt 50, og er man haveinteressert kan man få anvist en parcel. Man kan også leje en garage.

Efter aftenkaffen kørte vi forbi den tilhørende kirkegård, der var anlagt i 1700-tallet. Den benyttes endnu af beboerne og folk med tilknytning til Støvringgård.

Anne Lis Ladefoged

Himmerlandskredsen

Sommermødet med generalforsamling blev holdt på Overgaard Slot den 7. juni.

Efter rundvisning på slottet og beretning om Overgård Gods Holding Aps af Lars B. Kristensen

afholdtes den årlige generalforsamling.

I beretningen omtalte kredsformand Niels Holger Fisker besøget den 18. maj 2011 på "Mosebruget" ved Kongerslev. Bagefter var der kaffe og generalforsamling på Kongerslev Hotel.

Besøget på Limfjords Danske rodfrugter i Sejlflod den 22. september 2011 blev også omtalt, ligesom besøget på Års Nutidsmuseum var interessant. Et planlagt besøg på Bislev mejeri, blev ikke til noget.

Regnskab ved Svenning Bruun, viste en kassebeholdning på 639,50 kr.

Valg til bestyrelsen: på valg var Niels Holger Fisker, Svenning Bruun og Gudrun Knudsen alle blev genvalgt.

Gudrun Knudsen

Sjælland Syd

Den første af sommerens udflugter var den 30. maj. Vi mødtes ved Kalvehave Labyrintpark, hvor vi oplevede hele det haveanlæg, som er skabt til de forskellige labyrinter og spil. Her drak vi den medbragte kaffe, og efter at alle var kommet godt ud af labyrinterne fortsatte vi til hovedgården Lilliendal, hvor godsejer Ted Kallehave tog imod. Efter en kort orientering gik vi ind i hovedbygningen og så de smukke stuer, som nu er sat i stand - og enkelte, som er ved at blive det.

Vi hørte om godsejerens engagement i Frankrig og Ukraine, hvor han driver landbrug i begge lande.

Ted Kallehave forpagtede Lilliendal i 1981 og købte den i 1994, med Beldringe og Hvidebæk omfatter driften 900 ha. Vi sluttede besøget af med et kikk i maskinhuset, og her fik vi at vide, at der er meget at spare ved GPS-styring af maskinerne.

Årets højskoledag er lørdag den 3. november.

Dorrit Røtting

Vestsjællandskredsen

Den 7. juni havde kredsen sin sommerudflugt, den var henlagt til Fyn. Først besøgte vi det gamle herresæde Ørbæklunde, hvor hofjægmester Lars-Hågen Lange tog imod og fortalte lidt om hovedbygningen fra 1560, guidede os gennem stuerne og rundt i de to loftetager, hvis tømmerkonstruktion er et fantastisk syn. Vi kom en tur rundt i det store og sjældent velholdte haveanlæg med urtehave og sluttede i maskinhuset, hvor vi hørte om gårdens drift. Vi fortsatte til Odense, og medens vi sejlede fra Munke Mose til Fruens Bøge kunne vi både nyde den medbragte mad og sejlturen. Turen fortsatte til Glavendruplunden, et folkeligt mødested opstået i en skov med en stor skibssætning, hvor en sten har Danmarks længste runeindskrift. Slægtsgårdsforeningens tidligere landsformand, Carl Martin Christensen, fortalte på sin levende måde om dette meget historiske sted, som enhver kender, der har den kulturelle ballast i orden. Dagen sluttede på Ditlevsdal Bisonfarm, hvor vi først drak eftermiddagskaffe medens Niels Henrik Ove fortalte om, hvordan han i Australien fik ideen til at arbejde med bisonokser, og derefter skabte sin egen bisonfarm. Vi hørte om hans salg af avlsdyr til Rusland, og de problemer der kan være forbundet med handel med gamle østlande. Han begyndte i 1993 med 4 okser og nu er der 250 foruden de ca. 50 kalve som fødes i denne sommer. Sidste år solgtes 50 moderdyr, 3 tyre, 50 kalve og 17 ungdyr til Rusland, så besætningen er under opbygning igen. Nogle dyr er til eget tillæg, andre sælges til avl, men de fleste tyrekalve vokser op og bliver slagtet. Gårdbutik og restaurant bruger 1½ okse om ugen.

Vi kørte en tur gennem foldene, hvor Niels Henrik Oves far fortalte om dyrene. Vel tilbage på gården var der tid til indkøb i gårdbutikken og så samledes vi i restauranten, hvor vi fik serveret en hakkebøf af kød fra gårdens egne dyr. Måltidet sluttede med kaffe og en lækker chokoladekage. Efter en dag med bisonokser, hvor vi have hørt om, set på og sat tænderne i, var det tid til at søge hjemad efter en meget indholdsrig dag.

Karen Andersen

Efterårsudflugten afvikles den 20. september. Vi samles hos Claus Hunsballe, Røjlegård, Orebyvej 80, 4230 Skælskør, hvor vi ser og hører om jordbærproduktion i drivhuse. Derefter kører vi et par kilometer og kommer til Gjerdrup hovedgård, hvor hofjægmester Peter Fabricius Melchior fortæller og viser rundt. Gjerdrup blev i 1760 købt af Peter Melchior 4x tipoldefader.

Udførligt program bringes i næste blad.

Erik Ellegaard

Haderslev kredsen

Kredsens sommertur gik i år til Haderslev kaserne, hvor kaptajn Helge Moosmann i 2 timer fortalte og viste rundt i den 300 m² store udstilling, der rummer flere hundrede års historie, som Slesvigske Fodregiment nåede at opleve. Der var mange billeder og effekter fra krigen i 1864 og fra besættelsen 1940-45, specielt fra den 9. april på Sønderbro i Haderslev.

En megen interessant rundgang, med en megen dygtig fortæller, der rigtig kunne genopfriske vores historie.

Haderslev kaserne kæmper også denne gang en hård kamp for at overleve i det nye forsvarsforlig.

Efter kaffen var der generalforsamling

Her var det genvalg af gårdejer Jørgen Dahlmann til bestyrelsen.

Foreningens næste tur går til Kolding Rådhus, torsdag den 4. oktober kl. 19.30, hvor rådhusbetjent Jens C. Jensen vil fortælle om rådhusets historie, og vise os rundt. Også byrådsmedlem Christian Kloppenborg Skrumsager vil være til stede og besvare evt. spørgsmål.

Jens M. Knudsen.

Sydlig Sønderjylland

Kredsens første aftenudflugt var den 15. maj, hvor vi mødtes hos Martin Hansen ved Rødekro. Han har en næsten ny stald med 160 køer. Vi så også stuehuset. Herefter kørte vi til DGI-Centret i Nr. Hopttrup. Her fortalte vores tidligere landsformand, Carl Martin Christensen om sin tid i slægtsgårdsforeningen, sit arbejde i Folketinget og sit mangeårige engagement i kommunalpolitik. Et både levende og interessant foredrag. Derefter er der generalforsamling og kaffe. Og ved generalforsamlingen var alle valg genvalg. 28 havde fundet frem til arrangementet.

Den 13. juni 2012 samles 49 medlemmer ved Jollmanns gård i Holm ved Nordborg. Vi blev modtaget af Jørgen Sarsgaard og Hans Jessen, der fortalte og viste rundt. Herefter besøgte vi Grethe og Chresten Schmidts vingård i Holm, hvor vi så vinmarken og vineriet. Besøget sluttede med at vi smagte på vinen. Kaffen fik vi på det smukt istandsatte Dyvig Badehotel. Efter kaffen er der rundvisning på hotellet.

Chr. A. Krogh

Ringkøbingkredsen

Den 31. maj besøgte vi I/S Kærgården i Sunds. Det var et interessant og vellykket besøg hvor vi så mange mange kalve. Kalvene var hentet hos lokale mælkeproducenter,

NYT FRA KREDSENE

og de er med i forskellige forsøg om krydsning. Der holdes nøje kontrol med tilvækst og økonomi ved kalvene.

Det er en ejendom hvor der er styr på tingene. Faderen, 2 sønner og 2 tidligere medhjælpere driver gården i et fælles ejerskab.

Udover kalvene er der en stor svineproduktion og en mark-drift på ca. 1000 ha.

Der er også et byggefirma, hvor der er 25 ansatte.

Aftenen sluttede med grillstegt kalvekød med tilbehør og efterfølgende generalforsamling.

Jens Ulrik Tarpgaard

Vendsysselkredsen

Kredsen har tilrettelagt to arrangementer. Den første er mandag den 2. juli kl. 19.00 er det første besøg hos: Bente og Bent Pedersen, Haugårdsvej 23, 9440 Åbybro. (Mellem Åbybro og Biersted). Vi skal besøge en gård, hvor der er en meget stor flot landbohave med roser, rododendron, træpæoner, misteltene og mange andre flotte vækster. På gården er der også en samling af flotte Veterankøretøjer, som er et besøg værd. Den medbragte kaffekurv kan nydes i de skønne omgivelser. I tilfælde af dårlig vejr er der god plads inden døre. Alle er velkommen.

Sommerarrangement og generalforsamling, den 8. august lægger foreningen turen mod Limfjordsområdet. Helt konkret går turen til Agdrupvej 26, 9380 Vestbjerg, hvor direktør Jørgen Kimø slår dørene op på gården Agdrup kl. 19.00.

Jørgen Kimø, der købte Agdrup i 1985, har gennem årene gjort stedet til en perle. Hovedbygningen er total renoveret. Og det ses tydeligt at Jørgen Kimø har tænkt på alle detaljer i forbindelse med renoveringen.

Også gårdens avlsbygninger er der kærte om. Så det er en perle der ligger her midt i et dejligt åbent landskab.

Agdrup hørte ved enevældens indførelse under kronen, var en avlsgård under Sønder Elkær fra 1665 til 1873. Gården ligger i Sulsted Sogn, Kær Herred, i Aalborg kommune. Den nuværende hovedbygning er opført i 1845.

Jørgen Kimø vil den 8. august berette om gårdens historie, og der vil ligeledes være en rundvisning på hele gården. Medbragt kaffe kan nydes på stedet og alle er velkomne.

Niels Ole Volhøj.

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening
administrerer

Jens og Anna Jensens Fond,
der uddeler rejselegater til unge,
der vil uddanne sig i teoretisk eller
praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr.
uddeles til ansøgere, der for at komme
i betragtning, er i udlandet mindst 6
eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen
Kåregård
Badstrupvej 39
5485 Skamby

Jollmands Gård på Als

Gårdens navn er Lundsbjerggård, men efter den er blevet overtaget af en lokal fond, har man valgt at kalde gården efter den sidste ejer, Peter Jollmand, som var tiende generation.

Gården ligger stadig i den gamle kerne af landsbyen Holm, og her har den ligget siden 1400-tallet. I 1650 nævnes Jens Christensen som fæster. Indtil 1772 var gården under Nordborggård, derefter overgik den til selveje.

I 1882 udkom bogen "Nordiske Bøndergaarde i det 16., 17. og 18. Aarhundrede – Første Bind – Slesvig". Heri er Lundsbjerggård omtalt og gengivet med en plan-tegning. Siden var gården optaget på listen over gårde, der skulle erhverves og hjemtages til Frilandsmuseet. I 1922 gennemførte Frilandsmuseets arkitekt, H. Zangenberg, en undersøgelse af gården med opmålinger, beskrivelser, tegninger og fotografe-

ring. Senest var museumsinspektør Peter Michelsen fra Frilandsmuseet på gården i 1954, hvor han tog flere interiørbilleder.

I 1997 overlod slægtens sidste mand, Peter Jollmand, gården til den nyoprettede "Fonden Jollmands Gård". Derefter kunne en meget tiltrængt istandsættelse begynde. Peter Jollmand var en meget sparsommelig mand, nærigheden havde gjort ham velhavende og ejendommen forfalden.

Nu er gårdens istandsættelse ved at være afsluttet, og det er en stor oplevelse af se den alsiske kroggård, hvis bygninger er fra slutningen af 1700-tallet.

Jollmands Gård er værd at køre efter. Der er åbent lørdag mellem 9.30 og 11.30 samt efter aftale.

OGN

